

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

13. veebruaril kuulati Kärri Toomeos-Orglaane ettekannet “Pimedusest sünnib valgus”. Ettekandes räägiti Kaarel Jürjensoni, Eva Raguli ja teiste pimedate jutustajate repertuaarist, kogumissituatsioonidest ning erinevatest käsitlestest pimedate jutustajate uurimisel.

27. veebruaril esines Piret Paal ettekandega “Meditšiinantropoloogiline ja lingvistiline uuring elu lõpu ja surmaga seotud teadmiste tõstmiseks ehk milleks ARS MORIENDI?”. Daniel Sävborg tutvustas oma raamatut “Händelser ur Sveriges ohistoria. En försvunnen tid” (“Events from the Un-History of Sweden: A Lost Age”).

20. ja 21. märtsil korraldas ARS koos Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna, Eesti Akadeemiline Usundiloo Seltsi ja Kodavere Pärimuskeskusega Tartumaal Peipsiääre vallas Kadrina mõisa külalistemajas folkloristide XIX talvekonverentsi “Paralleelmaailmad ja paralleelpärimused”.

Eesti Rahvaluule Arhiivis

5. detsembril 2024 viis Risto Järv läbi Eesti Rahvakultuuri Keskuse korraldatud avaliku veebikoolituse “Kus see lugu siis on ja kuidas ma temani jõuan?”.

6. detsembril 2024 pidas Anu Korb Lääne-Nigula kihelkonnaraamatu esmaesitluse puhul toimunud konverentsil Lääne-Nigula kirikus ettekande “Lääne-Nigula rahvapärимusest”.

7. detsembril 2024 viis Janika Oras Tartus Eesti Kirjandusmuuseumis läbi Seto leelokooli, seto mitmehäälsuse töötoa lauluema Miko Od’e lauludest.

17. detsembril 2024 pidasid Eesti Kirjandusmuuseumis 68. Kreutzwaldi päevade ja Medica XVII konverentsil “Vaimne tervis, isik ja kogukond kultuuriloolises perspektiivis” ettekanded ERAst Andreas Kalkun (“Arstiabi mõisast: talupoja vaade”) ning Taive Särg, Mark Mets, Natali Ponetajev, Kadri Vider, Mari Väina, Kaarel Veskis ja Mia Marta Ruus (“Muusika mõnu ja valu küsitluse “Muusika minu elus” tekstide arvutianalüüsi põhjal”).

18. detsembril 2024 rääkis Risto Järv muinasjutu-uuringutest muinasjuttudele ja mälestustele pühendatud Vikerraadio saates “Huvitaja”, küsitles Krista Taim.

19. detsembril 2024 toimus Setomaal Meremäel Kirsi talo puhkemajas 15. muinasjutuseminar “Muinasjuttude vahel”. Ettekannetega esinesid Kärri Toomeos-Orglaan (“Huvitavaid leide Ello Kirsi jutukogumist”), Mare Kõiva (“Noa laev ja üleilmne veeuputus”), Mairi Kaasik (“Ühest déjà-vu elamusest 2006. aasta Värska välitöödel. Veera Hirsiku ja tema ema Anna Pihotalo muinasjutud”), Andreas Kalkun (“Seto naiste uued improvisatsioonid. Religioossed praktikad muutumises”), Ülo Valk (“Neoanimism ja muinasjutt”), Kristel Kivari (“Igatsus muinasjutu järele. Uusšamanistlikes kogukondades esile kerkivatest jutumotiividest ja nende rollidest”), Ott Heinapuu (“Kuidas rakendada Alan Dundese Põhja-Ameerika indiaani muinasjuttude morfoloogiat Vanas Maailmas?”) ja Risto Järv (“Need lõputa muinaslood”). Esitleti veebiväljaannet “Valge härg. Kaks tosinat setu muinasjuttu (ja üks veel pealekauba)” (koostanud Risto Järv, kujundanud OÜ Lorem Ipsum) ning raamatut “Oled sa näinud valget härga? Veerand-sada lõputa lugu ja ahel(muinas)juttu” (koostanud Risto Järv, kujundanud Siret Roots, EKM Teaduskirjastus 2004). Ürituse korraldasid Eesti Rahvaluule Arhiiv ning Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond.

27. detsembril 2024 pidas Andreas Kalkun Uusvada külas Seto Instituudi seminaril ettekande soome folkloristi ja rahvaluulekoguja Armas Otto Väisäneni setoteemalistest kirjutistest.

27. detsembril 2024 osales Olha Petrovych veebi teel 7. noorte teadlaste töötoas arvuti-teaduse ja tarkvaratehnika alal (CS&SE@SW 2024), Kryvyi Rih Riiklikus Ülikoolis ettekandega Ukraina rahvalaulude teemamudeldaminest (“Topic Modelling of Ukrainian Folk Songs: A Case Study on Podillia Region”).

18. detsembril 2024 esines Janika Oras veebis Eesti Folkloorinõukogu piirkondade kuraatoritele ettekandega laulmise tähendustest “Esinemine ja osalemine – ja väljalülitamine. Kunagised ja tänased laulmispraktikad”.

3. ja 4. jaanuaril 2025 korraldas Inna Lisniak Pärnus Manija saare muuseumis ja kaasaegse kunsti muuseumis Ukraina rahvalaulude jõuluürituse.

17. jaanuaril Eesti Kirjandusmuuseumis toimunud Jaan Kaplinski päeval “Meel unus metsade taha” esines Risto Järv ettekandega “Loodus ja lootus teistmoodi muinaslugudes”.

25. jaanuaril viis Janika Oras Tartus, Eesti Kirjandusmuuseumis läbi Seto leelokooli, seto mitmehäälsuse töötoa, mis keskendus Martina Ir'o lauludele.

31. jaanuaril Eesti Kirjandusmuuseumi sõbra auhinna üritusel küsitles värsket sõbra auhinna saajat Risto Järv. Pärast auhinna üleandmist toimunud raamatuesitlustel tutvustati ka väljaannet "Oled sa näinud valget härga? Veerandsada lõputa lugu ja ahel(muinas)juttu". Rahvaluulearhiivi käigukoridoris avati Juka Käärmanni seto muinasjuttude savikujude näitus "Mis nägu on saatuse?" (kuraator ja kujundaja Pille Niin). Esines seto jutuvestja Terje Lillmaa.

2. veebruaril pidas Mari Väina Eesti Vabaõhumuuseumi küünlapäeva tähistamise seminaril, kus käsitleti naiste valikuvabadusi erinevatel aegadel ja eri kultuurides, loengu eestlaste seksuaalelust regilauludes.

3.–6. veebruarini osalesid Liina Saarlo ja Mari Väina läänemeresoome regilaulude uurimise rahvusvahelise FILTER tööühma tööseminaril Nina kordonis.

13. veebruaril pidas Kärri Toomeos-Orglaan Akadeemilise Rahvaluule Seltsi kõnekoosolekul ettekande "Pimedusest sünnib valgus".

16. veebruaril avaldati ERRi teadusuudiste portaalis intervjuu Janika Orasega veebirakenduse teemal, mis on loodud seto leelo õppimiseks. Küsitles teadusportaali Novaator toimetaja Sandra Saar.

18. veebruaril tunnustas Tartu linn Kultuurikandja 2024 konkursil aasta kultuuri-sündmusena Eesti Kirjandusmuuseumis ja TÜ loodusmuuseumis toimunud Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 rahvusvahelist tehnoloogilise kunsti näitust "Metsavaimud masinas", mille eestvedajateks olid Taive Särg, Ave Goršič, Evelyn Raudsepp ja Henri Hütt.

21. veebruaril andsid Inna Lisnjak ja Natali Ponetajev Tartus Jakobi galeriis kontserdi "Vankumatud meloodiad: Ukraina ja Eesti vabaduse rütmid". Kontsert oli osa näituse "Abstraktne reaalsus" publikuprogrammist.

22. veebruaril oli ETV2 eetris sarja "Haruldused Eesti Kirjandusmuuseumi arhiiv-raamatukogus" videoklipp Risto Järve lühiloenguga "Esimesed muinasjuturaamatud".

23. veebruaril oli ETV2 eetris sarja "Haruldused Eesti Kirjandusmuuseumi arhiiv-raamatukogus" videoklipp Taive Särje lühiloenguga "Rahvalaul raamatus".

24. veebruaril pidas Kärri Toomeos-Orglaan EELK Nõo Püha Laurentsiuse kirikus Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud teenistusel ettekande Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise traditsioonist.

25. veebruaril esines Inna Lisniak Pärnus Uue kunsti muuseumis kirjandus- ja muusikaõhtul “Lesia ja Lydia”, mis oli pühendatud luuletajate Lydia Koidula ja Lesia Ukrainka loomingule.

27. veebruaril viisid Natali Ponetajev ja Mathilda Matjus koos Kristel Kivariga Tartu Ülikooli lahtiste uste päeval läbi folkloristika eriala tutvustava õpitoa “Mäletan-tuletan-oletan. Välitöödest, arhiividest, tantsudest ja lauludest”, kus muu hulgas tutvustati ERA kogusid ning räägiti ERA Mulgimaa välitöödest.

1. märtsil osutus Taive Särg valituks Keithy Kuuspu ja Katariin Mudisti näituse “Kahjuks ei osutunud te sellel korral valituks” raames toimuval performatiivsel auhinnagalal, ja talle anti üle Taavi Teeveti valmistatud auhind “Aasta sulane”.

3.–7. märtsini Tartus toimunud DHNB 2025 konverentsil esinesid ERAst Risto Järv, kes rääkis tehisintellekti kasutamisest muinasjutu-uurimisel (“Analysing Fairy Tales with AI: Identifying Violent Deaths and Propp’s Functions”), Liina Saarlo, Kati Kallio, Maciej Janicki, Mari Väina pidasid ettekande koopiate ja mahakirjutamiste tuvastamise võimalustest arhiveeritud laulutekstides läänemeresoome regilaulude andmebaasis rakendatud sarnasusarvutuste abil (“Copies, duplicates, forgeries: surprises via similarity calculation”), Maciej Janicki, Helina Harendi, Kati Kallio, Liina Saarlo ja Mari Väina sarnasusarvutuste kasutamise võimalustest regilaulude tüpologiseerimise automatiseerimisel (“Computationally enhanced typeindexing of Finnic oral poetry”), Olha Petrovych, Liina Saarlo, Mari Väina ja Kaarel Veskis pidasid ettekande eesti ja ukraina laulude tõlkimisest TI abil ning teema-analüüsi võimalustest (“From Oral Tradition to Digital Insights: A Comparative Topic Analysis of Ukrainian and Estonian Folk Songs”), Tanel Torn esines ettekandega rahvapillimuusika salvestuste klassifitseerimisest (“Classification of Instrumental Folk Music Recordings with Machine Learning”).

3. märtsil korraldasid Mark Mets, Kadri Vider, Taive Särg, Katrine F. Baunvig, Mari Väina ehk Kirjandusmuuseumi EKKD uurimisrühma liikmed koos Katrine F. Baunvig’iga Aarhusi Ülikoolist Digihumanitaaria (DHNB) konverentsil tööpaja “Explorations of the dynamics of cultural phenomena in text corpora”, mis koosnes ettekannetest ja praktilistest õpisessioonidest. Selle osana pidasid Mark Mets, Taive Särg, Kadri Vider, Natali Ponetajev, Mari Väina, Kaarel Veskis, Mia Marta Ruus ja Janika Oras ettekande eestlaste muusikakogemusi kajastava küsitluse annoteerimisest suure keelemudeli abil, tulemuste valideerimisest ning järgnevast arvutuslikust analüüsist (“Computational

approaches with zero-shot annotating for survey analysis: case of Estonians' relations to music") ning Mark Mets viis läbi õpissessiooni uurimuse metodoloogia praktiliseks tutvustamiseks.

Mari Väina osales koos Sanita Reinsone, Kyrre Kverndoki, Kati Kallio, Fredrik Skoti ja Trausti Dagssoniga ka digihumanitaaria ja pärimusarhiivide kokkupuuteid käsitleva tööpaja ("Tradition Archives Meet Digital Humanities II") korraldamisel ning koos Edward Gray, Sanita Reinsone, Koraljka Golubi, Mikko Toloneni, Johanna Lilja, Inés Matrese, Eiríkur Smári Sigurðarsoni ja Olga Holowniaga digihumanitaaria teadustaristute loomist ja arendamist käsitleva tööpaja ("How to Structure and Organize a National Digital Humanities Research Infrastructure: Realizing the Digital Dreams of Tomorrow"), kus tutvustas ka uue, Eesti Kirjandusmuuseumi juhitava Eesti Teadus- ja Kultuuriandmete Digitaristu plaane.

Konverentsi korraldasid Eesti Kirjandusmuuseum (Mari Väina, Kadri Vider, Liisi Laineste, Olha Petrovych), Eesti Rahva Muuseum (Agnes Aljas, Pille Runnel, Piibe Nõmm), Eesti Keele Instituut (Martin Eessalu), Tallinna Ülikool (Andres Karjus) ja Tartu Ülikool (Joshua Wilbur ja Liina Lindström).

4. märtsil korraldasid Janika Oras ja Mari Palolill Tallinnas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias laiemale avalikkusele suunatud õpitoa "Leelokool tuleb Tallinna – punktinoodi avalik tutvustus".

4. märtsil avati Viljandis Pärimusmuusika Aidas Alar Madissoni näitus "Häälte vägi. ERA toetuskontsert 2020", üritusel kõnelesid autor, Eesti pärimusmuusika keskuse Tarmo Noormaa, EKM direktor Piret Voolaid ja Risto Järv, esinesid Cätlin Mägi ja Piret Päär.

6. märtsil esines Ave Goršič Jõhvi ajalooapäeval ettekandega "Digiekskursioon Kirjandusmuuseumi portaali KIVIKE ning Eesti Raamatu Aasta 2025 kogumisvõistluste tutvustus".

10. märtsil tutvustas Janika Oras Tartus, Eesti Kirjandusmuuseumis TÜ Eesti kultuuri kursuse tudengitele õpitoa vormis eesti regilaule.

12. märtsil avati Palamuse raamatukogus näitus "Kurr-karr kus sa lähed? Kassi helge kuju Eesti Rahvaluule Arhiivi fotodel". Näituse koostas Liinas Saarlo, kujundas Pille Niin.

13. märtsil pidas Taive Särg kirjandusmuuseumis konverentsil "Laula, laula lindu... Siuru meie kultuuriloos" ettekande "Loomislaulu lind: Munast mitte-sündinu".

18. märtsil viis Janika Oras läbi eesti keelt, selle juuri ja ajalugu tutvustavad tunnid emakeelepäeva tähistamiseks TERA Peedu kooli 1.–3. ja 4.–6. klassile.

18. märtsil esines Ave Goršič Rakvere ajaloopäeval ettekandega “Digiekskursioon Kirjandusmuuseumi portaali KIVIKE ning Eesti Raamatu Aasta 2025 kogumisvõistluste tutvustus”.

20. ja 21. märtsil esinesid Tartumaal Kadrina mõisas peetud folkloristide 19. talvekonverentsil “Paralleelmaailmad ja paralleelpärimused” ERAst ettekannetega Getter Lauk ja Mia Marta Ruus (“Ma *scottishit* ei oska, aga reinlendrit küll”: paralleelmaailmadest traditsioonilises tantsus”) ning Inna Lisniak (“The Role of Traditional Instruments in the Practice of Estonian and Ukrainian Musicians”).

21. märtsil esitleti Võrus Võru Instituudi 30. aastapäeva üritusel kogumiku “Võromaa rahva jutusõ” esimese osa “Immejutusõ” esimest köidet. Raamatu koostas ERA muinasjututekstide põhjal Urmas Kalla, väljaande tüübikommentaari tegi Mairi Kaasik.

22. märtsil viis Janika Oras Eesti Kirjandusmuuseumis läbi Seto leelokooli, mis oli pühendatud Hilana Taarka repertuaarile.

22. märtsil kõneles Natali Ponetajev koos Leanne Barboga Klassikaraadio saates “Folgialbum” plaadist “Lükata-tõmmata, hargiga-roobiga” (Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist, 16). Küsitles Liina Vainumetsa.

25. märtsil ilmus portaalil Novaator Andreas Kalkuni ja Eesti demograafia keskuse vanemteadur Kersti Lusti uurimusele toetuv ülevaade “Ajaloollikad: eesti vallasemade põli oli siiski kibe”, koostas Airika Hallik.

26. märtsil pidas Mari Väina tippkeskuse Eesti juured avalikus loenguseerias “Soome lahe kontaktid” veebiloengu Soome lahe kontaktide kajastustest rahvaluules.

31. märtsil kaitses Lona Päll Tartu Ülikooli semiootika ja kultuuriteooria eriala doktoritöö “Bridging the disconnections: an ecosemiotic approach to place-lore in environmental conflict communication” (“Semiootiliste ühenduste taastamine: ökosemiootiline vaade kohapärimuse rollile keskkonnakonfliktides”).

Risto Järv, Mari Väina

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

20. ja 21. novembril 2024 osales Sergey Troitskiy veebi vahendusel Odessas korraldatud rahvusvahelisel teaduskonverentsil “Loomemajandus kaasaegses kultuuris” ettekandega “Kultraband: kuidas uurida “kultuuri kontrabandi” ja migrantide verna-kulaarsete teadmiste mõju vastuvõtvale kultuurile”.

10. detsembril 2024 anti üle Eesti Teadusagentuuri korraldatud üliõpilaste teadustööde konkursi preemiad. Katre Kikase doktoritöö “Moderniseerumine rahvaliku kirjalikkuse peeglis: 19. sajandi lõpu rahvaluulekogujad arhiivi ja avalikkuse äärealal” (juhendaja: Risto Järv, ERA) märgiti ära humanitaarteaduste ja kunstide valdkonnas.

11. detsembril 2024 osales Sergey Troitskiy veebi vahendusel Odessas korraldatud rahvusvahelisel teaduskonverentsil “Kantiana: kriitika ja filosoferimine” ettekandega “Võitlus Immanuel Kantiga”.

12. ja 13. detsembril 2024 esines Nikolai Anisimov veebi vahendusel Glazovis (Udmurtia) korraldatud ülevenemaalisel (rahvusvahelise osalusega) teaduslik-praktilisel konverentsil “Euroopa ja Aasia keeled ja etnokultuurid” ettekandega “Interneti etnograafia: udmurdi kultuur COVID-19 pandeemia tingimustes”. Konverents oli pühendatud professor Natalia Orekhova mälestusele.

13. ja 14. detsembril 2024 pidasid Mari Väina ja Reet Hiimäe Eesti juurte tippkeskuse seminaril “Interdistsiplinaarsed võimalused minevikusündmuste uurimisel” Särghaua õppekeskuses ettekande “Folkloristika ja kultuurigeograafia töörühma juhtumid”.

17. detsembril 2024 osales Mare Kõiva Meremäel muinasjuttude töörühma 15. seminaril, kus tutvustas raamatu “Maailmade vahel” teist osa.

17. ja 18. detsembril 2024 toimus kirjandusmuuseumis 68. Kreutzwaldi päevade ja Medica XVII konverents “Vaimne tervis, isik ja kogukond kultuuriloolises perspektiivis” (peakorraldaja Katre Kikas). Osakonda esindasid ettekandega Mare Kalda (““Keegi ei kirjuta väitekirja lihtsalt niisama, tundmata vähemalt korra eksistentsiaalset kriisi.” Lohutavad ja motiveerivad meemid akadeemilistes sotsiaalmeedia gruppides”), Sergei Troitskiy (“Pandeemia tekitatud rahutuse infrastruktuur kultuuri- ja sotsiaalvaldkonnas”), Anastasiya Fiadotava (“Vaimse tervise representatsioon eestikeelses internetihuumoris”), Mare Kõiva (“Võõrad majad – mured ja enese balansseerimine”), Reet Hiimäe (“Ülitaju ja postinterseksionaalsus”) ja Katre Kikas (“Kuidas rääkida tabuteemadest: ühe inimese enesetapp žanride rägastikus”).

Konverentsil esinesid ka Andreas Kalkun ("Arstiabi mõisast: talupoja vaade") ja Tiiu Jaago: ("Tere, kallid õekene!" Tervis kirjade teemana). Digihumanitaaria töörühm (Taive Särg, Mark Mets, Kadri Vider, Mari Sarv, Kaarel Veskis, Natali Ponetajev) tegi ettekande "Muusika mõnu ja valu küsitluse "Muusika minu elus" tekstide arvutianalüüsi põhjal".

19. detsembril 2024 osales Mare Kõiva Meremäel 15. muinasjutuseminaril "Muinasjuttude vahel" ettekandega "Noa laev ja üleilmne veeuputus".

10. jaanuaril 2025 korraldas Natalia Ermakov Eesti Kirjandusmuuseumis mari kultuuri õhtu, mille raames avati Zhanna Tohti näitus "Millest räägivad mari mustrid?". Miniseminaril avati maalide teemasid lühiettekannetega. Esinesid Zhanna Toht ("Muster, märk ja kunstnik traditsioonilises kultuuris"), Natalia Lill ("Tikand mari kultuuris"), Ljudmilla Jamurzina ("Perituaalid mari kultuuris"). Vaadati katkendit Aleksei Alekseevi filmist "Pühamägi" (mari talvepüha Shorõkjol kombestikust). Esines Tartu Marilaste Liidu ansambel Mari Kumõl. Kõlasid mari luuletused Arvo Valtoni tõlkes. Natalia Ermakov oli ka näituse kaaskorraldaja.

13. jaanuaril pidas Mare Kõiva ettekande Põlvas Jakob Hurda nimelise Põlva Rahva-hariduse Seltsi korraldatud Jakob Hurda 118. surma-aastapäeva tähistamisel, rääkides Hurda uurimisvaldkondadest (rahvaastronoomia, unenäod).

14. jaanuaril esinesid Mare Kõiva, Nikolay Kuznetsov ja Sergey Troitskiy Tallinnas, kus ERR Raadio 4 stuudios tutvustati kuulajatele Eesti Kirjandusmuuseumi Teaduskirjastuse uusi folkloristikaalaseid teoseid: Soome-ugri luule tõlkeraamatut ja Mare Kõiva uut väljaannet Saaremaa nõidadest. Õhtul tutvustati uusi väljaandeid ka ERR ETV+ kanalil saates "Horisont" (<https://jupiterpluss.err.ee/1609565651/gorizont>).

16. jaanuaril oli Laulupeomuseumis kolmandal Café Nordeni kohtumisõhtul külas usundiuuri ja religiooni arheoloog Tõnno Jonuks. Kohtumine toimus näituse "Imeline Põhjala" programmi raames. Vestlusel keskenduti Põhjala mütoloogiale, arutledes, kas sarnasused müütides viitavad sellele, et Põhjala mütoloogia mõjutas Eestit, olid need mõjutused vastupidi või kas on võimalik, et sarnased narratiivid tekkisid hoopis iseseisvalt.

18. jaanuaril osalesid Nikolai Anisimov, Nikolay Kuznetsov, Mare Kõiva ja Sergey Troitskiy Tallinnas kultuuririkkuse galal, esitledes Viru keskuse Rahva Raamatute raamatuid, mis viivad esivanemate maailma ja pakuvad väärt lugemist ka järgmistele põlvkondadele. Raamatute seas olid kogumik "Soome-ugri rahvaste kirjanduskohvik. Uued tõlked" ja ajakirja Mäetagused udmurtidele pühendatud erinumber.

20. jaanuaril esines Mare Kõiva ISFNRI loitsude töörühma veebinaris.

Jaanuari eelviimasel nädalal nimetas Tartu linnavolikogu 2025 Tartu aukodanikud ja teenetemärgi Tartu Täht saajad. Folkloristikaosakonna juhataja Mare Kõiva pälvis teenetemärgi Tartu Täht.

30. jaanuaril osales Reet Hiiemäe Eesti Raamat 500 avatseremoonia raames toimunud Utopia Saatkonna korraldatud üritusel “Eesti Raamat 1000” lühiettekandega Eesti raamatu juurtest ja tulevikust.

2. veebruaril esines Natalia Ermakov Eesti Vabaõhumuuseumis loenguga “Naise roll ersa kultuuris”.

4. ja 5. veebruaril viibis Reet Hiiemäe projekti “Chryses: Mapping Environmental Health Crises – Public Understanding Through Myths and Science” stardikohtumisel Edinburghis (Šotimaal) ja andis ülevaate mentaalse ja narratiivse kaardistamise uurimiskogemusest mütoloogilise ja folkloorse materjali käsitlemisel.

5. veebruaril modereeris Mare Kõiva Tartu Tasku keskuse Rahva Raamatus Ülo Siimetsa raamatuesitlust, et tutvustada viimase äsja ilmunud raamatut “Eesti poisid Tšuktsimaal”.

7. veebruaril korraldasid folkloristika osakond ja Udmurdi Riikliku Ülikooli udmurdi filoloogia, soome-ugri teaduse ja ajakirjanduse instituut rahvusvahelise *online*-konverentsi “Maskid ja sandid: traditsioonilised ja kaasaegsed aspektid”. ZOOMi kaudu peetud venekeelsete ettekannetega tähistati udmurdi folkloristi Galina Gluhhova 60. sünnipäeva.

Esinesid kirjandusmuuseumi direktor Piret Voolaid; Tatiana Korobova (“Galina Gluhhova panus udmurdi folkloristikasse”); Galina Gluhhova (“Sanditamine udmurdi traditsioonis: maskid, kujutised, sümbolid”); Nikolai Anisimov (“Talvine sanditamine udmurtidel: viimaste aastate välitöödest”); Mare Kõiva (“Mardid, Kadrid, mardisandid, kadrisandid, sügis-talvine sanditamine”); Nikolai Kuznetsov (“Vežadõr – komi jõulud: ennustused ja sanditamine”); Natalia Ermakov (“Koljadatamine: laulud ja sanditamine mordva diasporaas Eestis”); Sergey Troitskiy (“Ktoonilise isikustamine: hunt”).

13. veebruaril toimus Tartu Ülikooli Narva kolledžis populaarteaduslik seminar “Narva – Ingerimaa pealinn”. Folkloristika osakonna juhataja Mare Kõiva rääkis teisepoolsusest ja teisepoolsetest olenditest eesti kultuuris ning esitles uusi raamatuid “Vetehaldjad 1” (2024) ning “Saaremaa nõiad ja võlud” (2024). Nikolay Kuznetsov ja Sergey Troitskiy tutvustasid väljaannet “Soome-ugri kirjanduskohvik. Uued tõlked” (2024) ja

soome-ugri kirjanduskohvikut kui sellist. Nikolai Anisimov esitles koos Mare Kõiva-ga ajakirja Mäetagused udmurdi kultuurile pühendatud erinumbrit (nr 90). Nikolai Anisimov andis ülevaate, kuidas ühe õpetajaametit pidanud udmurdi naise 50 aasta jooksul kirjutatud päevikutest valmis raamat.

13. veebruaril pidas Reet Hiimäe Eesti Kunstiakadeemias külalisloengu “Kaitsest kättemaksuni: esemetele omistatud maagilisest mõjust eesti folklooris”.

18. veebruaril osales Reet Hiimäe koos diplomaadi ja kirjaniku Jaak Jõerüüdiga ETV2 saates “Kultuuristuudio. Arutelu”. Fookuses olid riiklikud ja rahvalikud traditsioonid.

20. veebruaril pidas Eda Kalmre klubis Humal loengu “Mälestused sõjajärgsest Tartust. Ühe hirmsa kuulujutu jälgedes”.

21. veebruaril kõneles Piret Voolaid Tartus Heino Elleri Muusikakooli Tubina saalis toimunud Eesti Vabariigi 107. aastapäeva pidupäeva kontserdil eesti keelest, kultuurist ja traditsioonidest raamatuaasta valgusel.

22. veebruaril osales Mare Kõiva Eesti Rahva Muuseumis Tartu linna kontsertaktusel, kus anti üle Tartu linna aukodaniku ja Tartu Tähe aunimetused. Tartu aukodaniku tiitli said statistik ja rahvastikuteadlane Ene-Margit Tiit, ajakirjandusloolane Krista Aru ning endine Tartu linnapea ja Eesti Vabariigi peaminister Andrus Ansip. Teenetemärgi Tartu Täht võtsid vastu folklorist Mare Kõiva, etnoloog Reet Piiri ja näitleja Aivar Tommingas. Aktuse kontsertkavas esines ansambel Lonitseera.

25. veebruaril pidas Sergey Troitskiy Jerevani rahvusvahelise hariduse keskuses (Armeenia) avaliku loengu “Ballet as a Form of Protest: The Protest Content of the (Post-)Folkloric Motif”.

5.–7. märtsini osales Anastasiya Fiadotava Digital Humanities in the Nordic and Baltic countries (DHNB) konverentsil postriga “Testing Quantitative Methods on Multinational Humorous Data” (kaasautorid Guillem Castañar Rubio, Agata Hołobut, Jan Rybicki).

12. märtsil tutvustasid Katre Kikas, Mare Kõiva ja Taive Särg Klassikaraadio saates “Delta” konverentsi “Laula, laula lindu... Siuru meie kultuuriloos”.

13. märtsil korraldasid Eesti Kirjandusmuuseum (peakorraldaja Katre Kikas) ja Siuru kultuurikeskuse meeskond Eesti Kultuurkapitali ja Tartu linna kultuuriosakonna toel konverentsi “Laula, laula lindu... Siuru meie kultuuriloos”. Osakonda esindas Mare Kõiva ettekandega “Siurulind-sinilind maailma mütoloogias”.

16. märtsil esines Piret Voolaid Vikerraadio vestlussaates “Teise mätta otsast” teemal “Sportlased kui kangelased”.

17. märtsil korraldasid SIEFi rituaalse aasta töörühm ja kirjandusmuuseumi folkloristika osakond *online* seminari “Values and traditions”. Seminari avas Irina Stahl, esinesid Anastasiya Ryko (“Breaking the boundary ‘life’/‘death’ or restoring it: what dominates in the funeral rites of the Old Believers of Prichudye?”), Ekaterina Anastasova (“St. Constantin the Philosopher and St. Clement of Rome – a living legend of Hersonesos”), Mare Kõiva, Sergey Troitskiy ja Anna Troitskaja (“Ethnolinguistic Aspects of School Lore Research in Estonia”), Irina Sedakova (“Theories and traditions”). Diskussiooni juhtisid Irina Stahl ja L. S. Fournier.

20. ja 21. märtsil toimus Tartumaal Peipsiääre vallas Kadrina mõisa külalistemajas folkloristide XIX talvekonverents “Paralleelmaailmad ja paralleelpärimused”. Osakonda esindasid ettekandega Mare Kalda (“Maailmas, mille sees elame, on teine maailm: tavamaailma rikastamine tähendustekihiga hobigrupi tegevuses”), Katre Kikas (“Kodune külalisraamat argikirjalikkuse väljal: mitmehäälsusest kooruvad lood”), Eda Kalmre (“Tõde ja eetika mälestustes sõjajärgsest Tartust: ühe kuulujutu jälgi ajades”). Guillem Castañar Rubio, Anastasiya Fiadotava, Liisi Laineste ja Sergey Troitskiy (ühisettekanne “‘We Won’t Buckle under a Bucket’. Humour in Recontextualising Hate Speech”).

24. märtsist kuni maikuu lõpuni on kirjandusmuuseumi fuajees võimalik tutvuda väljapanekuga “Kevad piltpostkaartidel” (folkloristikaosakonna rakendusliku teadusarhiivi EFITA kogust), kaardid valis näitusele folkloristika osakonna praktikant Karin Koiduaru.

27. märtsil viibis Mare Kõiva lähetuses Värskas, kus rääkis väarikate ülikoolis ühe nägudest ja sellest, milliseid tähendusi on neile omistatud.

27. märtsil esines Mare Kõiva Tartu linnaraamatukogus ettekandega “F nagu folkloor”.

Osakonna seminarid

9. detsembril 2024 kuulati Anu Raudsepa ajalooteemalist, arhiividokumentidele toetuvat ettekannet “EKP Võrumaa Komiteele saadetud Stalini-aegsete anonüümkirjade allikakriitiline analüüs”. Analüüsiti ja tõlgendati Võrumaa inimeste (talunikud, metsavennad jt) ühiskonnakriitilisi anonüümkirju ajaloolises kontekstis.

13. jaanuaril 2025 kuulati Andrus Tinsi ettekannet “Jutustamine tehnoloogiast teise maailmasõja eelsete aegade kajastustes ja meenutustes”.

24. jaanuaril pidas Saša Babič Sloveenia Etnoloogia Instituudist ingliskeelse ettekande naljadest igapäevaelus: “Humorous folklore in everyday life”.

3. veebruaril pidas Katre Kikas ettekande “Visuaalne omaeluloolisus. Valdeste perekonna fotoalbumid 1946-2017”. Ettekandes tulid esile mõtted ja probleemid, milleni Katre on jõudnud lähisugulase fotoalbumite kogu mõtestades. Kas oluline on üksikfoto või album tervikuna? Kui oluline on küsimus autorist? Aga adressaadist? Milline on fotograafia ja albumite funktsioon Valdeste perekonna sotsiaalsetes võrgustikes? Milline nende suhe teiste omaelulooliste allikatega. Mis osa inimese (või ühiskonna) elust on jõudnud albumitesse, mis osa jäänud varjule.

10. veebruaril kuulati Martin Nõmme ettekannet “Mikihiirestunud eestlasest siin- ja sealpool ookeani”.

1. aprillil rääkis Peder Gammeltoft (Bergeni Ülikooli raamatukogu) ettekandes “From Shared Roots to Divergent Paths: Onomastics and Ethnology in the Age of Modernization” onomastika ja etnoloogia tähendusest kultuuriuurimisel Norra näitel.

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

17. ja 18. detsembril 2024 toimus kirjandusmuuseumis 68. Kreutzwaldi päevade teaduslik konverents “Vaimne tervis, isik ja kogukond kultuuriloolises perspektiivis”, kus Tiitu Jaago esines ettekandega ““Tere, kallid õekene!” Tervis kirjade teemana”.

19. detsembril 2024 korraldasid Eesti Rahvaluule Arhiiv ja Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituut Meremäel muinasjuttude töörühma 15. muinasjutuseminari “Muinasjuttude vahel”, ettekandeid pidasid Kärri Toomeos-Orglaan, Mare Kõiva, Mairi Kaasik, Andreas Kalkun, Ülo Valk, Kristel Kivari, Ott Heinapuu ja Risto Järv.

14. veebruaril 2025 toimus Tartu Ülikooli raamatukogus ajakirja Keel ja Kirjandus aastaauhindade 2024. aastal ilmunud kirjutiste eest saadud auhindadele pühendatud konverents, kus laureaadid astusid üles ettekannetega. Keeleteaduse valdkonnas sai auhinna Annika Viht, kirjandusteaduse valdkonnas Aare Pilv, folkloristika valdkonnas Tiitu Jaago ning lühikirjutise eest Saara Liis Jõerand.

Kultuuriuuringute ja folkloristika valdkonnas otsustasid kolleegium ja toimetis auhinnata TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna kaasprofessori Tiitu Jaago artiklit

“Esimene teade eestlaste laulmisest – kas ainult?”, mis ilmus Keele ja Kirjanduse folkloorile ja vägivalle keskenduvates teemanumbrites 8–9/2024.

Esitleti Keele ja Kirjanduse uut, vanema kirjakeele uuringute teemanumbrit (1–2/2025).

19. märtsil pidas Pihla Siim koos Tuire Liimataineni ja Samira Saramoga Soome hargmaiste ja mitmekeelsete arhiivide võrgustiku veebiseminaril ”Physical and Digital (Research) Materials” ettekande “New Finnish Immigration Archive: Reflections on Needs and Implementation”.

20. ja 21. märtsil korraldasid Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond, Akadeemiline Rahvaluule Selts, Eesti Akadeemiline Usundiloo Selts ja Kodavere Pärimuskus Tartumaal Peipsiääre vallas Kadrina mõisa külalistemajas folkloristide XIX talvekonverentsi “Paralleelmaailmad ja paralleelpärimused”. Ülikooli folkloriste esindasid ettekandega Pihla Maria Siim (“Eri kodakondsusega paarid kuuluvuse piire kompamas”); Madis Arukask (“Väikerahva alternatiivajalugu filmides: vepsa mängufilm “Armastan” ja rahvuse saatus”); Haozhen Li (“The Workroom: the Vernacular Practicing and Theorizing of a Religious Group in Contemporary Northeast China”); Wei Chen (“The Disappearance of Wubai: A Demon Lost in the Changing Eastern Minyang Landscape”); Margaret Lyngdoh (“Parallel Realities among the Indigenous Communities of Northeast India”); Lodewyk Marthinus Barkhuizen (“Homecoming Exploring the Aesthetic and Expressive Dynamics of a South African Traditional Healing Ceremony”); Elsa Till Hillis (“Tracking the “Invisible Neighbors” in Norway”); Abhirup Sarkar (“From Souls to Assassins: Folklore of Parallel Worlds in Digital Games”) ja Kikee Doma Bhutia (“*Thensay Yaksay* and the Burden of Ritual Gift in Sikkimese Villages”).

Kaitstud doktoritöö

Lona Päll kaitses **31. märtsil** Tartu Ülikoolis semiootika ja kultuuriteooria erialal doktoritööd “Bridging the disconnections: an ecosemiotic approach to place-lore in environmental conflict communication” (“Semiootiliste ühenduste taastamine: öko-semiootiline vaade kohapärimuse rollile keskkonnakonfliktides”). Juhendajad professor Timo Maran (TÜ) ja lektor Ergo-Hart Västriik (TÜ); oponendid professor Tema Milstein, Uus-Lõuna-Walesi Ülikool (Austraalia) ja kaasprofessor Renata Sõukand, Veneetsia Ca’ Foscari Ülikool (Itaalia).

Asta Niinemets